

Program:

Staročeské roráty | *pásmo písní a chorálů "Nedělní roráty"*

pro tenor sólo, smíšený sbor a varhany

Johann Sebastian Bach (1685–1750):

Toccata a fuga d moll Dórská | *BWV 538 pro varhany*

Otto Albert Tichý (1890–1973):

O quam suavis est | *motetto pro smíšený sbor a capella*

Confirma hoc, Deus | *motteto pro smíšený sbor, žestový soubor a varhany*

Louis Vierne (1870–1937)

Clair de Lune | *op. 53, no. 5 (Pièces de Fantaisie)*

Jan Bernátek (1950)

Magnificat | *pro soprán sólo, smíšený sbor, žestový soubor a varhany - 2. premiéra*

Hlavní myšlenkou adventu, otevírajícího liturgický rok, je příprava na oslavu narození Syna Božího, tedy na svátky vánoční. Při andělském zvěstování této události se do popředí pozornosti dostává Panna Maria jako nastávající matka budoucího Spasitele. Mariánský formulář doby adventní začínal slovy: *Rorate, coeli, desuper... (Rosu dejte, nebesa, shůry)* a podle tohoto začátku byl odvozen i název odpovídající ranní mše - rorátů. Vývoj a složitá krystalizace rorátních zpěvů trvala velmi dlouho. V době Karla IV. a arcibiskupa Arnošta z Pardubic se zpíval rorátní adventní formulář jednohlasý latinsky. České texty rorátních zpěvů se objevily až v 16. století. Před jednotlivé písně byly tehdy vkládány chorály, které píseň tématicky i harmonicky uváděly.

V době baroka byly jedno či vícehlasé zpěvy již doprovázeny varhanami. Svatojánský kancionál, který tuto epochu zachycuje, uvádí i varhanní mezihry, vkládané mezi jednotlivé verše písně.

Podoba rorátů, jak je dnes uslyšíme, pochází již z moderní doby. Harmonizace sborových vícehlasů a varhanních doprovodů jsou převzaty ze Svatováclavského kancionálu, vydaného roku 1921. Harmonizace zde zpracoval Václav Vosyka. Oproti Svatováclavskému kancionálu je ale dnes uváděný soubor písní doplněn o chorály, které se používaly v 16. století. Stejně tak řazení jednotlivých písní nedělních rorátů odpovídá tomuto období.

Ani dnes nebude chybět velké varhanní dílo **Johanna Sebastiana Bacha** (1685–1750). *Toccata a fuga d moll Dórská* (BWV 538) vznikla stejně jako většina Bachových varhanních skladeb během výmarského období mezi roky 1708–1717. Nese stejný název jako známější BWV 565, obě kompozice se ale diametrálně liší. Skladba je zapsaná bez předznamenání ve staré církevní stupnici d dórská, ale fakticky hudebně pracuje s tóninou d moll. Monotematická toccata začíná šestnáctinovým motivem, který prochází téměř bez přerušení až do konce skladby a obsahuje neobvykle propracované koncertantní efekty. Autor zde rovněž předepisuje změny varhanních manuálů, což byla v té době i v Bachově díle spíše ojedinělá praxe. Odkaz k užití starých stupnic může být paralelou i ve stavbě a zpracování tématu fugy, které může připomínat prvky vokálně renesančního kontrapunktu. Vyznačuje se výraznými synkopami a třemi skoky o čistou kvartu vzhůru a vyplňuje rozsah celé oktávy. Striktní kontrapunktický vývoj je přerušen až v posledních čtyřech taktech, kde skladba dospěje k působivému závěru s několika masivními akordy nad pedálovou prodlevou na dominantě.

Následují dvě skladby dómského varhaníka a profesora Pražské konzervatoře **Otto Alberta Tichého** (1890–1972). Po absolvování skladatelské školy odešel mimo jiné i kvůli důsledkům ceciliánské reformy z Prahy do Paříže a studoval zde duchovní hudbu na *Schole cantorum* a skladbu u Vincenta d'Indyho. Po desetiletém působení ve funkci chorregenta ve švýcarském Lausanne se v roce 1936 vrátil na pražský svatovítský kůr, kde však nebyl patřičně doceněn. Jeho latinská moteta jsou typickou ukázkou duchovní hudby inspirované svěbytností francouzské postromantické skladatelské školy. Z jeho bohaté vokální tvorby jsme vybrali offertoria *Q quam suavis est* určené pro smíšený sbor a capella a *Confirma hoc, Deus*, kde smíšený sbor doprovází žestový soubor a varhany.

O quam suavis est, Domine, Spiritus tuus qui ut dulcedinem tuam in filios demonstrares. Pane suavissimo de coelo praestito, esurientes reple bonis fastidiosos divites dimittens inanes. Alleluja. *Jak dobrý je, Pane, tvůj Duch, jak velkou lásku prokazuješ svým dětem. Chléb z nebe poskytuješ, hladové sytíš dobrými věcmi a bohatě propouštíš s prázdnou. Aleluja.*

Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis: a templo tuo, quod est in Jerusalem, Tibi oferent reges munera, alleluia. *Upevni, Bože, co jsi v nás učinil: v Tvém chrámě, v Jeruzalémě, Ti králové přinesou dary, aleluja.*

Pièces de Fantaisie je sbírka 24 skladeb slavného francouzského skladatele a varhaníka **Louise Vierna** (1870–1937), která poprvé vyšla v roce 1927. Jednou z nich je i *Clair de Lune* (*Svit luny*). Působivá meditativní skladba v pomalém tempu plná impresionistických barev a harmonií zároveň předkládá specifické prvky varhanní hry jako např. dvojitý pedál s vedoucí melodickou linkou.

Vrchol dnešního koncertu je věnován našemu současnému skladateli a klavíristovi **Janu Bernátkovi** (1950). Narodil se na Valašsku v Prostřední Bečvě, vystudoval hru na klavír na konzervatoři v Ostravě a poté na JAMU v Brně. V roce 1988 byl absolventem oboru skladba ve třídě I. Hurníka na Pražské konzervatoři. Jeho činnost se kromě skladatelské oblasti zaměřuje také na pedagogiku a korepetici. Významná je jeho spolupráce se sborovými tělesy.

Ke skladbě *Magnificat*, kterou jsme ve světové premiéře uvedli 27.11.2023 uvádíme komentář samotného autora:

Známý text "Magnificat" - Duše má velebí Pána - můžeme najít u evangelisty Lukáše. Použil jsem překlad do latinského jazyka. Tento slavnostní a radostný text jsem se pokusil zhudebnit ve formě jednověté skladby pro sbor, čtyři žestové nástroje, soprán sólo a varhany.

* * *

Srdečně Vás zveme na Vánoční koncert Bach-Collegia Praha:

Jakub Jan Ryba - Česká mše vánoční "Hej, mistře..."

pondělí 25. prosince 2023 v 16:00,

kostel sv. Václava na Smíchově, Nám. 14. října, Praha 5

Solisté, komorní sbor a orchestr Bach-Collegia Praha, Jiří Mátl - dirigent

Chcete-li finančně přispět na pořádání Svatojánských koncertů, můžete zaslat libovolnou částku pomocí QR platby.

Děkujeme za přízeň v celém roce 2023 !

Pořádá Bach-Collegium Praha, z.s. www.bachcollegium.cz info@bachcollegium.cz

Projekt je realizován s finanční podporou MČ Praha 2.

 MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 2

SVATOJÁNSKÝ VARHANNÍ CYKLUS 2023

KOSTEL SV. JANA NEPOMUCKÉHO NA SKALCE, VYŠEHRADESKÁ, PRAHA 2

7. koncert

neděle 10. prosince 2023 v 18:00

účinkují:

Jana Koucká - soprán

Ondřej Holub - tenor

Pavel Hromádka - trubka

Pavel Jirásek, Patricie Šenkeříková, Šimon Šenkeřík

- lesní rohy

Linda Sítková - varhany

smíšený sbor **Bach-Collegia Praha**

Jiří Mátl - dirigent